

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 22/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 18 kap. i aktiebolagslagen och av 5 och 6 § i handelskammerlagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 18 juni 2013 regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av 18 kap. i aktiebolagslagen och av 5 och 6 § i handelskammerlagen (RP 71/2013 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

- lagstiftningsråd Ilkka Harju, finansministeriet
- verkställande direktör Antti Lahtinen, Aktiespararnas Centralförbund rf
- juridisk ombudsman Tiina Toivonen, Företagarna i Finland
- jurist Antti Turunen, Centralhandelskammaren.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Jyrki Jauhiainen, justitieministeriet

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- patent- och registerstyrelsen
- Finlands näringsliv rf
- professor Veli-Pekka Viljanen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i aktiebolagslagen och handelskammerlagen. Ändringar föreslås i förfarandet för inlösen av minoritetsaktieägars aktier. Sammansättningen av Centralhandelskammarens inlösningsnämnd ändras så att minst en medlem utses på förslag av en organisation som företräder investerare. Inlösenförfarandet ändras så att inlösningsnämnden inte behöver ansöka om förordnande av en god man hos tingsrätten, om det inte är nödvändigt med tanke på minoritetsaktieägarnas rättsskydd. Dessutom

föreslår regeringen ändringar i bestämmelserna om inledande av inlösenförfarandet och tidpunkten när ränta på lösenbeloppet börjar löpa. Beslut om val av skiljemän och beslut om val av en god man ska enligt förslaget kunna överklagas, den gode mannen ha rätt att överklaga en skiljedom och besvär över inlösenbeslut som fattats av skiljemän koncentreras till en enda tingsrätt i syfte att effektivisera inlösenförfarandet och förbättra aktieägarnas rättsskydd.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2014.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Sammantaget sett anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Regeringen vill med ändringarna i propositionen undanröja vissa problem som uppstått i inlösenförfaranden enligt 18 kap. i aktiebolagslagen.

Inlösenförfarande blir aktuellt när inlösaren och minoritetsaktieägarna inte lyckas komma överens om inlösenvillkoren. Om ändringen godkänns, kan Centralhandelskammarens inlöseningsnämnd efter ha vägt in vad som sägs i lagen besluta att minoritetsaktieägarnas fördel inte kräver att en god man förordnas. Ansökan om förordnande av en god man kommer trots allt att vara huvudregeln även framöver. Beslutet att ansökan inte ska göras är alltså ett undantag från huvudregeln och avser fall där förordnande av en god man skulle vara en oskäligt tung administrativ börda i ett sammanhang där en särskild intressebevakare inte behövs. Avgörande för bedömningen av ändringens konsekvenser för minoritetsaktieägarnas rättsliga ställning är att ändringen inte begränsar parternas i lagen om skiljeförfarande (967/1992) förankrade rätt att göra en invändning om jäv för skiljemännen eller överklaga skiljemännens beslut om inlösenvillkoren.

Utskottet menar att regeringen lyckats hitta en bra balans mellan ett effektivare inlösenförfarande och parternas rättstrygghet.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att propositionen gör slut på den orättvisa möjlighet som inlösaren haft att genom eget agerande påverka tidpunkten från vilken ränta börjar löpa. Men eftersom bestämmelserna om räntesats i allra högsta grad påverkar den rättsliga ställningen för de aktieägare vars aktier blir inlösta, är det angeläget att titta på dem i samband med framtida ändringar i aktiebolagslagen.

Detaljmotivering

1. Lag om ändring av 18 kap. i aktiebolagslagen

18 kap. 5 §. God man. I 1 mom. föreskrivs om Centralhandelskammarens inlöseningsnämnds skyldighet att ansöka om förordnande av en god man för att bevaka minoritetsaktieägarnas intressen vid skiljeförfarandet, om inte samtliga parter har meddelat att de anser detta vara onödigt. Paragrafens 2 mom. handlar om delgivningsförfarandet i inlösningsprocessen.

Regeringen föreslår en sådan ändring i 1 mom. att det inte längre ska vara obligatoriskt att förordna en god man, när minoritetsaktieägarnas rättstrygghet, förutsättningarna för en rättvis rättegång, fördelens storlek och andra omständigheter inte kräver det. Ett sådant beslut av inlöseningsnämnden är inte överklagbart. Nämnden ska enligt propositionens detaljmotiv i sin bedömning särskilt ta hänsyn till antalet återstående aktier som inlöses, antalet okända och frånvarande aktieägare och huruvida de aktieägare som är föremål för inlösenförfarandet har förmåga att bevaka sin rätt och fördel vid behandlingen av ärendet utan biträde så att deras rättstrygghet och ur deras synpunkt rättvis rättegång förverkligas. Det handlar om en sammantagen bedömning och då behöver alla villkor självfallet inte uppfyllas i samma ärende.

Som paragrafen är formulerad framgår det inte helt klart om nämnden ska ta ställning till varje minoritetsaktieägars fördel separat eller till minoritetsaktieägarnas sammantagna fördel. Utskottet menar att det ska framgå tydligt att nämnden i sin bedömning ska utgå från storleken på minoritetsaktieägarnas sammantagna fördel. Därför bör första meningen i 1 mom. kompletteras med orden "storleken på minoritetsaktieägarnas sammantagna fördel".

2. Lag om ändring av 5 och 6 § i handelskammarlagen

5 §. *Inlösningssnämnd*. I 1 mom. föreskrivs om Centralhandelskammarens inlösningssnämnds uppgifter, i 2 mom. om dess sammansättning och i 3 mom. om dess beslutförhet.

För att öka förtroendet för nämnden föreslår regeringen att 2 mom. kompletteras med en bestämmelse om att en medlem i nämnden ska utses på förslag av registrerade föreningar som företräder investerare. Av de i förslaget avsedda organisationerna är det i praktiken bara de organisationer som företräder småinvestorer som företräder sådana aktieägare där inlösningss-

nämnden måste överväga om det finns grunder att låta bli att ansöka om en god man. Även om nämnden inte har samma dömande makt som en domstol, är dess beslut om förordnande av skiljemän av fundamental betydelse för aktieägarnas rättstrygghet. Därför anser utskottet att sista meningen i 2 mom. ska kompletteras med "huvudsakligen företräder andra än professionella".

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 1 och 2 med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av 18 kap. i aktiebolagslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i aktiebolagslagen (624/2006) 18 kap. 4 § 1 mom., 5 § 1 och 2 mom., 7 § 1 mom. och 10 § 1 mom., av dem 5 § 1 mom. och 10 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1752/2009, samt
fogas till 18 kap. 4 § ett nytt 4 mom. som följer:

18 kap.

Inlösen av minoritetsaktier

4 §
(Som i RP)

5 §

God man

Centralhandelskammarens inlösningssnämnd ska efter att ha fått en sådan ansökan som avses i 4 § 1 mom. hos domstolen ansöka om förordnande av en god man för bevakning av minoritetsaktieägarnas intressen vid skiljeförfarandet, om inte samtliga parter har meddelat att de anser att

en god man inte behövs eller om inte förordnande av en god man ska anses obefogat med beaktande av minoritetsaktieägarnas rättsskydd och förutsättningarna för en rättvis rättegång samt av *storleken på minoritetsaktieägarnas sammantagna fördel* och andra omständigheter. Behörig i ärendet är tingsrätten på bolagets hemort. Ansökan kan avgöras utan att minoritetsaktieägarna hörs. Förordnande av en god man och ett beslut om att inte ansöka om förordnande av en god man ska antecknas i handelsregistret. Inlösningssnämndens beslut om att inte ansöka om förordnande av en god man får inte överklagas genom separata besvär.

(2 mom. som i RP)

7 §
(Som i RP)

10 §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

2.

Lag

om ändring av 5 och 6 § i handelskammarlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i handelskammarlagen (878/2002) 5 § 2 mom. och 6 § 2 mom., sådana de lyder i lag 638/2006, som följer:

5 §
Inlösningsnämnd

Inlösningsnämnden har en ordförande, en vice ordförande samt minst fem men högst sju andra medlemmar, som ska åtnjuta allmänt förtroende och ha kännedom om näringslivet. Ordföranden, vice ordföranden samt två av de övriga medlemmarna ska ha avlagt högre högskoleexamen i juridik och två av dem ska ha behörig-

het för domartjänst. Minst en medlem ska utses på förslag av registrerade föreningar som *huvudsakligen* företräder *andra än professionella* investerare.

6 §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 3 oktober 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Mauri Pekkarinen /cent
vordf. Marjo Matikainen-Kallström /saml
medl. Lars Erik Gästgivars /sv
Teuvo Hakkarainen /saf
Harri Jaskari /saml
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Jukka Kärnä /sd

Eero Lehti /saml
Päivi Lipponen /sd
Jari Myllykoski /vänst
Martti Mölsä /saf
Sirpa Paatero /sd
Kaj Turunen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Teija Miller.